

RECENZE

Jozef Minárik, *Tri literárnoestetické rozborly zo staršej slovenskej literatúry* (Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1973, 98 stran).

Jedním ze čtyřlenného autorského kolektivu Dejin staršej slovenskej literatúry (redigovaných předčasně zemřelým — 15. listopadu 1972 — Jánem Mišianikem) byl Jozef Minárik, který se zabývá nejen literární historií, ale i folkloristikou. Obojí svou specializací prokazuje i ve své nejnovější práci *Tri literárnoestetické rozborly zo staršej slovenskej literatúry*.

K rozboru si Minárik zvolil tři skladby: první, *Píseň o Modrom Kameni, Divíne a Zvolene*, je historický zpěv z pomezí literatury a folklóru; druhá, vojenská balada *Hory, hory, čierne hory*, patří přímo do ústní lidové slovesnosti; třetí text je sice literární, ale má blízko k tvorbě pololidové, totiž didakticko-reflexivní skladba *Valaská škola* mravův stodola od Hugolína Gavriloviče (z tohoto díla, vydaného v roce 1971 v Bratislavě, je analyzováno 16 básní).

Rozboru tří uvedených skladeb předchází úvod podávající základní poučení o teorii starší literatury. Čtenář je seznamován s charakteristikami typických trópů a figur i s uměleckými zásadami starší literatury. Leč v tom vidím nemalý rozpor celé práce: úvodní poučení se vztahuje k literární teorii především středověké, kdežto vlastní rozborly se týkají skladeb 16. až 18. století, a proto bylo jistě třeba přihlídnout k teoriím renesančním a barokním. Někde se ovšem vymezení jistého uměleckého prostředku v porovnání se středověkem příliš nezměnilo, jindy však v tomto vymezení došlo k výraznému posunu. Navíc je zde ta neshoda, že Minárik oficiálních literárních teorií užívá k rozboru tvorby zčásti lidové a pololidové, která má svou vlastní poetiku.

Minárik usiluje o strukturní přístup k uvedeným textům, na nejednom místě však zkoumá jejich umělecké prostředky příliš staticky. I když širší literární kontext neopomíjí, přece mohly být připomenuty některé mezoslovanské souvislosti, např. polské (A. M. Fredro) u *Valaské školy*. Vypsání rozsahu těchto souvislostí stejně jako dynamiky vzniku skladeb a míry jejich recepce záviselo ovšem na poslání knihy. Ta je nepochybně určena především středoškolským profesurům, jimž má být pomocnicí při přípravě na nevelký počet hodin vyhrazených učebními osnovami literatuře období feudalismu. Tito uživatelé by jistě uvítali rozborly klíčových děl ze všech vývojových etap starší slovenské literatury. Avšak i v nynější podobě bude kniha cennou pomockou a snad i pobídkou pro českou literární vědu a pro příslušné nakladatelství k následování.

Minárikova kniha se začleňuje do skupiny prací, vzniklých v českých zemích a na Slovensku v posledních letech a věnovaných teorii literatury období feudalismu. Uvedu z nich dvě skripta pražské filosofické fakulty: první obsahuje Rybův důkladně komentovaný překlad Balbínovy učebnice *Verisimilia humaniorum disciplinarum* (1969), druhé skriptum přináší vybrané *Literárněteoretické texty I* (*Antika, středověk, renesance*) připravené překladatelským kolektivem za redakce Květy Sgallové (1972). V téměř roce jako druhé skriptum vyšla poutavá kniha Eduarda Petru *Zašifovaná skutečnost* (*Profil, Ostrava 1972*). S knihou Minárikovou představují tyto spisy v prostředí českém a slovenském obnovu zájmu o literární teorii starších literatur. V této souvislosti si zaslouží připomínky vynikající teoretická práce ruská — *Poetika dřevněrussoj literatury* D. S. Lichačova, kterou Minárik cituje v 1. vydání z r. 1967 (zatím vyšlo druhé, doplněné vydání, Leningrad 1971).

V seznamech odborné literatury na konci kapitol není bohužel zaznamenán badatel, který stojí na začátku našeho zkoumání starých (středověkých) literárních teorií, který mnoho vykonal pro poznání staré slovenské (a české) literatury i slovenské literatury novodobé — *Jan Vilikovský*. V roce 1974 by se byl dožil 70 let.

Milan Kopecký